

Gammelkol Voldsted

Middelalder

Forsvarsværk

Forsvarsværk



Sydvolden af Gammelkol med spor fra en lille platform, hvor på der måske har stået et tårn.

Lige vest for Laven ligger det fredede fortidsminde "Gammelkol" højt hævet 91 m. over havet og med en helt fantastisk udsigt over Julsø.

Omkring 30 hektar af området blev i 1965 sikret gennem en fremsynet fredning for at bevare den unikke udsigt og sikre området mod bebyggelse.

Ordet "Gammelkol" er sammensat, hvoraf "kol" er en ældre betegnelse for en afrundet høj eller top. Voldanlægget blev fredet som fortidsminde i 1969.

Som det er tilfældet med de fleste af de godt 1.000 kendte voldanlæg fra især den tidlige middelalder omkring år 1200, ved vi kun lidt om de mindre anlæg som f.eks. Gammelkol.

De op til næsten 2 m. høje volde på den træklædte bakketop forløber nærmest rektangulært med en ydre grav langs skovkanten og omslutter et ca. 75 x 20 m. stort areal. I nordenden ses en mindre ca. 10 x 1 m. stor forhøjning, ligesom der i sydenden - hvor stien leder frem til voldstedet - ses en mindre flad forhøjning. Hvilke bygninger der har stået på voldstedet vides ikke, men måske har forhøjningerne rummet tårnlignende bygningsværker.

Nationalmuseet undersøgte i 1969 stedet, men dette gav ingen endelig afklaring om hverken datering, brug eller eventuel sammenhæng med det nedenfor liggende voldsted på [Dynæs](#). På den nordre højning fandtes dog rester efter murværker.

Vi ved derfor ikke om der er tids- eller brugsmæssig sammenhæng mellem Gammelkol og voldstedet på Dynæs, men med den forskellige terrænmæssige beliggenhed synes det nærliggende. Fra Gammelkol kunne hele området overskues og evt. angreb fra nord kunne langt lettere varsles fra Gammelkol end fra det lavtliggende Dynæs.

Det fortælles også, at der i slutningen af 1800-tallet var et lysthus kaldet "Jomfruens Lysthus" med tilhørende haveanlæg på bakketoppen - og sporene efter den oprindelige, formodentlig middelalderlige bebyggelse er derfor nu sikkert kraftigt sløret af senere aktiviteter.



P-pladsen ved Himmelbjergvej hvorfra stier fører til Gammelkol og Dynæs.



Udsigt over Julsø fra stien mod Gammelkol.



Stierne er godt afmærket.



Voldanlægget ligger i skoven på toppen af bakken.

Adgang

- Parker på den offentlige P-plads med skiltet "Gammelkol" langs vestsiden af Himmelbjergvej ca. 800 m. vest for Laven by.
- Herfra kan du af afmærkede stier til fods besøge både Gammelkol voldanlæg samt Dynæs voldsted ved Julsø.

- Fra bunden af P-pladsen følger du først stien 50 m. mod syd og herfra ca. 225 m. videre ad stien til højre.
- Hvis du vil besøge Gammelkol voldanlæg følger du herfra stien ca. 50 m. mod nord og dernæst 150 m. mod vest i retning af den lille skov på toppen af bakken.
- Hvis du vil besøge Dynæs voldsted drejer du i stedet til venstre 200 m. ad stien mod syd ned ad skråningen mod Julsø.
- Her kommer du ud på Dynæsvej-grusvejen.
- Efter yderligere 200 m. krydses jernbanen og du fortsætter så helt frem til indgangen ved det private hus på Dynæs.
- Følg skiltet som viser stien langs næssets vestside og husk at lukke lågen efter dig.
- Voldstedet ligger ca. 100 m. længere fremme.
- Der er kun adgang til voldstedet i dagtimerne.

Faciliteter

- Informationstavler ved P-plads samt Gammelkol og Dynæs.
- Afstand til fortidsminde: Dynæs voldsted: 900 m / Gammelkol: 500 m.

Særlige forhold

- Vis hensyn til græssende dyr på området.
- Luk led og hegn.
- Hunde skal føres i snor.

VIDEO

Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=CACcpif9iTM>

Relateret litteratur

Middelalderen i Danmark – *Nils-Knud Liebgott (Aschehoug, 2004)*

Borg og vold – *Jan Kock (Erhversafd., 1999)*

Danmarkshistorien bind 9-11, Middelalderen – - (*Sesam, 1981-84*)

I krigens fodspor - forsvarsbyggerier i Danmark – *Flere forfattere (Kulturarvsstyrelsen, -)*

Historien Hallo - "Højt i Laven"

Laven by historie om Dynæs

WikiSilkeborg - Gammelkol – -

Praktisk Information

ADRESSE

8600 Silkeborg, Midtjylland

EJERFORHOLD

Silkeborg Kommune

GPS

56.125402, 9.695907

UTM

E543261 N6220255